

Alfons Loogman: Pionier van de katholieke pers in Kenia

Albert de Jong

Inleiding

Op het einde van de 19de eeuw vestigden de eerste missionarissen zich in Kenia. De evangelisatie van dit land kwam daarmee op gang en verliep verder weliswaar gestaag, maar traag. In het eerste kwart van de 20ste eeuw werden kerkelijke structuren opgebouwd en werden ook minder voor de hand liggende missionaire methoden beproefd zoals het formele onderwijs en de pers. Het waren pioniers die deze indirecte missiemiddelen van de grond kregen waarbij ze meestal weinig of geen ondersteuning, maar eerder tegenwerking kregen van de officiële kerkelijke autoriteiten die liever geld staken in de gebruikelijke missionaire strategieën.

Dit artikel gaat over een van die pioniers: de Nederlandse spiritijn Alfons Loogman die een maandblad *Rafiki Yetu* (*Onze Vriend*) oprichtte en uitgaf. Over *Rafiki Yetu* is in de literatuur weinig tot niets bekend. Over het jaar waarin het blad werd opgericht bestaat grote verwarring. Nu

eens wordt 1926 aangegeven als het jaar waarin het werd opgericht,¹ dan weer 1929.² Zelfs over de plaats van verschijnen bestaat onduidelijkheid. Sturmer stelt dat het blad door de katholieke kerk werd uitgegeven in Dar es Salaam, maar gedrukt en geredigeerd in Mombasa.³ Met uitzondering van spiritijnse publicaties wordt gezwegen over de oprichter en redacteur ervan.

Het feit dat in de literatuur nauwelijks of geen aandacht geschonken wordt aan *Rafiki Yetu* is te wijten aan het gegeven dat historici en andere wetenschappers bijna uitsluitend interesse hebben voor de onafhankelijke Afrikaanse pers in Oost-Afrika in verband met de invloed die zij had op de nationalistische bewegingen. De katholieke pers in de koloniale tijd valt buiten hun gezichtsveld. Bovendien beheersen de meesten van hen niet de inlandse talen waarin die bladen verschenen. Zowel de wereldlijke als kerkelijke bladen werden zelden door bibliotheken en archieven verzameld. Van

¹ J. Baur, *The Catholic Church in Kenya. A Centenary History*, Nairobi 1990, 217.

² S. Durani, *Never be silent. Publishing and Imperialism in Kenya, 1884-1963*, Nairobi 2008, 61.

³ M. Sturmer, *The Media History of Tanzania*, Ndanda 1998, 70.

sommige bladen zijn moeilijk exemplaren te vinden, laat staan alle nummers van een blad. *Rafiki Yetu* is hier geen uitzondering op.⁴

In dit artikel probeer ik de achtergrond en problemen uiteen te zetten bij de oprichting van *Rafiki Yetu* door Alfons Loogman in de context van missionering en kerkelijke en wereldlijke pers. Daarna volg ik de ontwikkelingen van het blad tot Loogman noodgedwongen zijn redacteurschap ervan moest opgeven in 1937 omdat hij toen overgeplaatst werd naar het vicariaat Bagamoyo in Tanganyika. Verder belicht ik de latere redacteurs en het verloop van *Rafiki Yetu* tot het blad ophield te bestaan. Ten slotte stip ik nog even het verdere leven van Loogman aan.

De kerkelijke situatie in Oost-Afrika in het begin van de 20ste eeuw

De evangelisatie van Oost-Afrika in de moderne tijd begon in de tweede helft van de 19de eeuw. In 1860 vestigde zich onder het gezag van Mgr. A. Maupoint, bisschop van St. Denis, Réunion, een aantal wereldheren en zusters op het eiland Zanzibar. Het missiewerk kreeg de uitdrukkelijke goedkeuring van de Sultan en ontwikkelde zich voorspoedig. In 1862 werd de apostolische prefectuur van Zanguebar opgericht die zich uitstrekte van Somalië tot Mozambique. De Franse spiritijnen werden te hulp geroepen en aan hen werd het missiegebied toevertrouwd. In 1863 zetten enkelen van hen voet aan wal in Zanzibar. Vijf jaar later, in 1868, richtten zij in Bagamoyo de eerste missiepost op op het vasteland van Oost-Afrika. Vandaaruit werden met behulp van bekeerde slaven westwaarts - het binnenland in - missiestaties gevestigd. In 1883 werd de prefectuur verheven tot

apostolisch vicariaat met Mgr. R. De Courmont CSSp als bisschop. Het gebied werd in 1886 een Duitse kolonie onder de naam Duits Oost-Afrika. Aan Duitse benedictijnen werd in 1887 het zuidelijke gedeelte van het vicariaat toevertrouwd dat de naam apostolisch prefectuur van Zuid-Zanguebar kreeg. In 1906 werd het Duitse deel van het vicariaat als het zelfstandige vicariaat Bagamoyo afgesplitst van het Engelse gedeelte dat partieel Kenia en Zanzibar omvatte en de naam apostolisch vicariaat Zanzibar kreeg.

In 1892 richtten de spiritijnen komend vanuit het toenmalige Duits Oost-Afrika in Mombasa in Kenia een missiepost op. In datzelfde jaar begonnen ze ook een statie in Bura in de Taita Hills. Toen in 1899 Nairobi als een spoorwegkamp opgericht werd, vestigden zij zich daar in datzelfde jaar. Daarna concentreerden de spiritijnen hun missiearbeid vooral op het woongebied van de Kikuyus in het midden van het land en op dat van de Kambas in het zuidoosten. Naast de spiritijnen waren sinds 1902 in het westen van Kenia de missionarissen van Mill Hill actief onder de Luos en Baluyas en in hetzelfde jaar begonnen in het midden en noordoosten van het gebied ook de Italiaanse missionarissen van Consolata hun missiewerk onder de Kikuyus en Merus.⁵

Protestantse en katholieke bladen in Kenia vóór 1925

Een zendeling deed de eerste publicatie van een blad verschijnen in Kenia. In 1895 publiceerde pastor Albert Stegal van de Church Missionary Society de *Taveta Chronicle*. Dit driemaandelijks blad staat bekend als de eerste krant die in Kenia uitgegeven werd. De lezers ervan waren Europeanen in Kenia, maar het blad werd

⁴ J.F. Scotton, 'The First African Press in East Africa: Protest and Nationalism in Uganda in the 1920s,' *International Journal of African Historical Studies* 6 (1973) no. 2, 211.

⁵ Baur, *The Catholic Church in Kenya*, 23-31, 38-46, 64-75, 96-105.

ook verspreid in Groot-Brittannië. Het besteedde veel aandacht aan zaken met betrekking tot zending maar er waren ook artikelen in te vinden over geografie, etnologie en wilde dieren. De etnologische artikelen gingen over lokale spreekwoorden en fabeltjes. Rond 1901 hield het op te bestaan. Sinds 1908 werd *Kikuyu News* gepubliceerd door de Church of Scotland Mission in het plaatsje Kikuyu dichtbij Nairobi. Het was een maandblad in het Engels dat gedrukt werd in Schotland. De publicatie ervan werd gestopt in 1951. In 1916 begon de anglikaanse kerk het Swahili blad *Lenga Juu (Mik Hoog)* te publiceren in Rabai, dichtbij Mombasa.⁶ In 1916 verscheen het eerste katholieke nieuwsblad. Het heette *Wathiomu Mukinyu (Een Ware Vriend)*. Het was een maandblad in het Kikuyu en gepubliceerd en gedrukt door de missionarissen van Consolata in Nyeri waar zij een eigen drukkerij hadden sinds 1915. In het blad werd aandacht besteed aan kerknieuws, religieuze instructie, aankondigingen van vergaderingen en korte artikelen over landbouw en gezondheidsproblemen. In de periode voor de Tweede Wereldoorlog heeft het nooit kritische geluiden laten horen over de koloniale regering. De publicatie van een brief met de kop: 'De dommen en de wijzen' uit een nummer van 1929 illustreert dit duidelijk. De dommen zijn zij die klagen over het landvraagstuk in plaats van het land te bewerken. Bovendien was het blad de mening toegedaan dat missie en Europese beschaving hand in hand gingen. De publicatie van een brief uit 1928 die geschreven is door een onderwijzer van een katholieke missie met de kop: 'Wat is slimheid?' verwoordt deze gedachte

onmiskkenbaar. *Wathiomu Mukinyu* hield zijn lezers voor: 'Voordat de Europeanen kwamen hadden de Afrikanen geen goede huizen, zij leefden als wilde dieren ... Europeanen brachten vele dingen waaronder fietsen en auto's. We kunnen zeggen dat de Europeanen slim zijn omdat zij al deze dingen hebben ... Jezus wil dat wij zoals deze Europeanen zijn zodat we God beter kunnen kennen.'⁷ *Wathiomu Mukinyu* is nog steeds in roulatie en is het oudste confessionele blad van Kenia.

Alfons Loogman

In november 1925 verscheen het eerste nummer van *Rafiki Yetu*. De oprichter en eerste redacteur ervan was Alfons Loogman CSSp (1897-1964) die in Mombasa missionair werkzaam was.

Loogman werd geboren op 15 januari 1897 te Amsterdam in een diep godsdienstige familie. Zijn ouders waren bekeerlingen en zagen vier van hun kinderen waaronder

Alfons kiezen voor het religieuze leven. In 1915 voltooide hij met goed gevolg zijn gymnasiale studie aan het St.-Ignatius College van de jezuiten in zijn geboortestad. Omdat het zijn vurige wens was om naar Afrika te gaan als missionaris, trad hij in bij de spiritijnen. 'Die roeping is hij altijd heel trouw gebleven, al lokte hem een eervolle toekomst in de Jezuiten-orde en al was de kennismaking met die

⁶ B. Rambaud, A.-J. Tudesq en A. Lenoble-Bart, 'Médias chrétiens en Afrique de l'Est,' *Histoires et Missions Chrétiennes*, (2007) no. 4, 117; J.F. Scotton, Growth of the Vernacular Press in Colonial East Africa: Patterns of Government Control, Ph.D.

Dissertation, University of Wisconsin 1972, 40, 44-45, 79.

⁷ Scotton, Growth of the Vernacular Press, 175-176, 197, 353, 472.

doodgewone missie-congregatie van de Paters van de H. Geest een nogal wrede ontzuivering voor zijn fijngevoelige geest.⁸ Hij studeerde twee jaar filosofie aan het filosoficum van de Franse jezuiten dat toen gehuisvest was in het kasteel van Gemert. Deze studie werd onderbroken voor een jaar noviciaat aldaar. Tijdens zijn studie filosofie was Michael Witte zijn klasgenoot met wie hij heel zijn leven lang bevriend bleef. Zijn vierjarige studie theologie deed hij voor het eerste jaar in Weert en voor de laatste drie jaar op het Collegium Maximum van de jezuiten in Leuven. In 1921 werd hij priester gewijd. Een jaar later op 9 juli deed hij zijn toewijding aan het apostolaat.⁹

Ondanks het dringend verzoek van de provinciaal Albert Sébire om de artistieke en intellectueel begaafde jonge priester voor de provincie te behouden werd hij benoemd voor het apostolisch vicariaat Zanzibar. Sinds het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog had dit missiegebied een groot tekort aan personeel. Begin jaren twintig was het aantal missionarissen nog beneden dat van 1913. De evangelisatie begon te stagneren. De apostolisch vicaris Mgr. J. Neville CSSp smeekte het algemeen bestuur van de congregatie om personeel voor het vicariaat. Hij dreigde zelfs de algemeen overste Mgr. A. Le Roy CSSp dat hij de Heilige Stoel zou vragen om het vicariaat te overhandigen aan de missionarissen van Consolata. De benoeming van Loogman en Witte voor het vicariaat was een welkome aanvulling van het personeel.¹⁰

In augustus 1922 vertrokken ze beiden naar Oost-Afrika: 'jong, gebaard,

enthousiast, vol pioniersplannen en bereid tot alle mogelijke offers en ontberingen.'¹¹ Ze gingen scheep op een krakkemikkige stoomboot die hen naar de haven van Mombasa in Kenia bracht. Vol van apostolische ijver en ongeduldig om aan de slag te gaan tuurden zij 'verlangend uit naar de eerst wazige allengs scherper wordende vormen van het land dat ons is toebedeeld ...'¹² Het was hun ideaal om naar Afrika te gaan als 'edelmoedige missionarissen die hun vaderland en alles vaarwel hebben gezegd; die hun ouders en dierbare familie en alle bezit hebben verlaten om hen [de Afrikanen] ... gelukkig te maken voor alle eeuwigheid.'¹³ Bij aankomst in Mombasa op 12 september kon Loogman zijn geluk niet op: 'Wat een vreugd eindelijk in Afrika te zijn.'¹⁴ Loogman werd benoemd voor de Heilige Geest-missie van Mombasa, terwijl Witte voor de nieuwe missie van St.-Petrus Claver in Nairobi aangesteld werd.

Het initiatief van Loogman tot de oprichting van Rafiki Yetu

Na een acclimatiseringsperiode waarin hij naast een gedegen kennismaking met de mensen en de missionaire pastoraal van de statie in Mombasa zich vooral toelegde op het beheersen van het Swahili, kreeg Loogman als taak toegewezen het missiewerk onder de Afrikanen in de wijk Makupa en de buitenstaties ten noorden van de stad. Zijn kudde bedroeg meer dan drie duizend Afrikanen die een weerspiegeling vormden van de talrijke stammen in Oost-Afrika: Luos, Baluyas, Kikuyus, Giriomas Taitas, Chagas, Manyalas, Gandas etc. De overste van de missie, pater Pierre Goetz CSSp, droeg de

⁸ D. Hagenaars, 'In Memoriam Pater Alfons Loogman,' *Africa Christo* 61 (1965) no. 1, 32.

⁹ Dossier A. Loogman, Archief CSSp, St. Agatha; H. Koren, *Spiritual East Africa Memorial 1863-1993*, Bethel Park, PA 1994, 257.

¹⁰ A. de Jong, *Father Michael Witte of Kabaa High School, Missionary and Educationalist. A Study in Mission Strategy*, Nairobi 2011, 26.

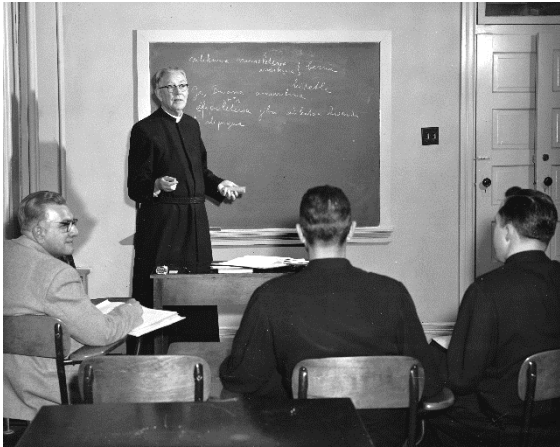
¹¹ Hagenaars, 'In Memoriam Pater Alfons Loogman,' 32.

¹² A. Loogman, *Eiland van herinnering*, Rhenen 1953, 3.

¹³ Loogman, *Eiland van herinnering*, 11.

¹⁴ Loogman, *Eiland van herinnering*, 13.

pastorale zorg voor de Europeanen, Goanezen en Seychellers.¹⁵

Voor Loogman was het duidelijk dat je als missionaris niets kon beginnen als je de inlandse taal niet beheerste en je invloed op de Afrikaanse bevolking des te sterker was naarmate je haar taal kende. Bij het leren van het Swahili kwam hem goed van pas dat hij een taalknobbel had. Het Swahili ging hem steeds beter af; hij kreeg een voorliefde voor deze taal en begon zich erin te specialiseren. Uiteindelijk beheerste hij de taal tot in de perfectie, als spreker maar meer nog als schrijver. Het Swahili is een Bantu-taal die haar bakermat heeft langs de kust van Oost-Afrika, maar werd vooral door de Arabische slavenhandelaren verbreed tot ver in het binnenland, tot zelfs in het oostelijk deel van de Democratische Republiek Congo. Het gebruik van het Swahili werd gestimuleerd door de Britse koloniale bestuurders van Oost-Afrika die een Inter-Territorial Language Committee oprichtte in 1930 ter regulering van deze taal. In 1933 werd Loogman door de gouverneur van Kenia benoemd tot lid van dit comité.¹⁶ Zo werd Swahili langzaam maar zeker de *lingua franca* van Oost-Afrika. Over het algemeen waren de

missionarissen in dit gebied enigszins terughoudend in het gebruik van Swahili als taal voor het kerkelijk gebruik vanwege het veelvuldig voorkomen van arabismen. Ze vreesden daarom misverstanden. De spiritijnen daarentegen hadden het Swahili vanaf de aanvang van hun missionering in Oost-Afrika gebruikt in catechese en liturgie, omdat zij hun werkzaamheid waren begonnen aan de Oost-Afrikaanse kust waar het Swahili de voertaal was. Een van hen, Charles Sacleux CSSp, werd een van de grondleggers van de Swahilitaalkunde.¹⁷ In het kustgebied wordt het Swahili het best en het zuiverst gesproken. Mombasa was voor Loogman dus een ideale plaats om het Swahili te leren en zich erin te bekwamen.

Toen hij erover dacht een nieuwsblad in het Swahili op te richten kon hij in principe hiermee alle katholieken maar ook de andere mensen met welke achtergrond dan ook bereiken in Oost-Afrika die deze taal spraken. Waarschijnlijk zouden er voldoende zijn die het blad wilden kopen zodat het een overlevingskans had. In een andere inlandse taal zou een dergelijke onderneming bijna bij voorbaat tot mislukken gedoemd zijn bij gebrek aan genoeg abonnees. Tot in de jaren twintig werd er in de kringen van de spiritijnen gedacht dat er geen behoefte was aan een nieuwsblad. Bovendien was er geen missionair personeel voor handen om het vereiste redactiewerk te doen.¹⁸ Vervolgens waren er geen geldmiddelen om een dergelijk nieuw missiewerk te ondersteunen.

Voor Loogman behoorde het oprichten van een katholiek nieuwsblad in het Swahili tot een van de moderne indirecte

¹⁵ Loogman, *Eiland van herinnering*, 14-29, 42, 44.

¹⁶ H.S. Scott, Director of Education aan A.

Loogman, Nairobi 10.2.1933, Archief aartsbisdom Nairobi.

¹⁷ W. Bühlmann, 'P. Charles Sacleux CSSp., Missionar und Wissenschaftler,' *Neue Zeitschrift für Missionswissenschaft* 4 (1948) 17-32; A. Richard,

'Charles Sacleux (1856-1943) fondateur des études Swahili en France,' *Histoires et Missions Chrétiennes* (2007) no. 4, 105-114.

¹⁸ H.J. Koren, *To the End of The Earth. A General History of the Congregation of the Holy Ghost*, Pittsburgh 1983, 446.

missiemiddelen. Het is 'een van de vele manieren, waarop we in dit gedeelte van het zwarte werelddeel, t.w. Oost-Afrika, de negers tot den godsdienst trachten te brengen of in het goede trachten te sterken. (...) Die dagen van vroeger met de werkwijze van vroeger zijn voorbij en met den moderne tijd zijn er ook moderne werkwijzen aangenomen, zóó zelfs, dat voor enkele traagzame geesten sommiger missieactiviteit wel wat al te modern heeft toegeschenen.'¹⁹ De missie moet gelijke tred houden met de zich snel ontwikkelende wereld. 'En al is nu wel het doel der missie de grenzen der H. Kerk uit te breiden, de gedoopte leden hebben toch de geregelde zorgen der priesters noodig en men kan een nieuw gestichte gemeente niet meer verlaten. Daarom moet nu eenmaal iedere missionaris zich vertienvoudigen, indien mogelijk, en daartoe moet alles ten nutte worden gebracht. (...) En als er de mogelijkheid is met een drukkerij drie, vier, vijf vicariaten met pamfletjes, of met brochures, of met een maandblaadje te bewerken, duizenden tegelijk te beïnvloeden ten goede, wel, dan moeten we daar geld en kracht voor over hebben.'²⁰

Wat betreft Swahilibladen stonden de katholieken in Oost-Afrika bloot aan de invloed van twee publicaties van de koloniale regeringen in Kenia en Tanganyika, dat in 1919 de nieuwe naam werd voor het vroegere Duits Oost-Afrika. Het waren *Habari (Nieuws)* en *Mambo Leo (Het Nieuws van de Dag)*.²¹ *Habari* was een maandblad dat sinds oktober 1921 werd uitgegeven door het Departement van Inlandse Zaken (Native Affairs Department) in Nairobi. Het was opgericht in een poging

om propaganda van anti-koloniale bladen te neutraliseren en om te verhinderen dat anti-gouvernementele, anti-Europese en anti-christelijke bladen een voet aan de grond zouden krijgen onder geletterde Afrikanen. *Habari* werd later overgeheveld naar het Departement van Onderwijs en daarmee kwam er ook meer nadruk te liggen op educationele vraagstukken. Artikelen werden gepubliceerd in het Engels en Swahili. Zij gingen over gewassen, gezondheid, kinderverzorging en informatie over hoe een huis te bouwen. Bovendien waren er lessen in geschiedenis en geografie.²² *Mambo Leo* werd sinds januari 1923 uitgegeven door het Departement van Onderwijs in Dar es Salaam. Het was een maandblad en bedoeld om Afrikanen kennis bij te brengen. Het bevatte artikelen over onderwijs, binnenlands nieuws en administratieve aankondigingen. Maar er waren ook amusante verhalen in te vinden. Vervolgens stonden er artikelen in over landbouw, veeartsenij, gezondheidszorg, bosbouw en voetbal.²³

Het waren op de eerste plaats informatiebladen, maar zij waren ook bedoeld als propagandamiddel waarmee de koloniale regeringen hun beleid aan de Afrikanen wilden uitleggen en verkopen. Spiritijnen hadden een andere perceptie van deze bladen. Ook al waren zij officieel neutraal, *Habari* stond volgens hen onder invloed van de protestanten en *Mambo Leo* was mohammedaans getint.²⁴

Er moest volgens Loogman een tegenwicht geboden worden tegen de slechte invloed van deze publicaties die "de verstikker[s] waren van de kiemen van het geloofsleven."²⁵ Temeer daar in

¹⁹ A. Loogman, 'De Katholieke Pers in Afrika,' *Bode van de H. Geest* 28 (1932) 101.

²⁰ Loogman, 'De Katholieke Pers in Afrika,' 101.

²¹ *Bulletin Général de La Congrégation* 33 (1927-1928), 32.

²² Scotton, *Growth of the Vernacular Press*, 177.

²³ Sturmer, *The Media History of Tanzania*, 51-52.

²⁴ A. Loogman, 'Van een Pater, die krantjes schrijft ...,' *Bode van de H. Geest* 27 (1931) 92; *Bulletin Général de La Congrégation* 33 (1927-1928), 32; 'Pater Loogman terug naar Afrika,' krant/tijdschrift onbekend, 1934, in bezit van de auteur.

²⁵ Pater Loogman terug naar Afrika.

Tanganyika ook geen katholiek Swahiliblad meer was en in de nabije toekomst ook niet zou komen. Voor de Eerste Wereldoorlog bestond er een katholiek maandblad met de naam *Rafiki Yangu (Mijn Vriend)*. Het werd in 1910 opgericht door de benedictijnen in Dar es Salaam. Onder de stuwende leiding van de apostolisch vicaris van Dar es Salaam, Thomas Spreiter OSB, en later van Severin Hofbauer OSB werd het een groot succes onder katechisten en katholieke schoolverlaters, maar het overleefde de Eerste Wereldoorlog niet. In 1924 kwamen de bisschoppen van Tanganyika voor het eerst na de Eerste Wereldoorlog weer bijeen. Op deze conferentie werd onder andere besloten om een katholiek nieuwsblad in het Swahili op te richten. Het zou *Mlarishi (De Bode)* moeten heten en gepubliceerd worden in Dar es Salaam. De bisschoppen beloofden met artikelen over de brug te komen. Maar van dit goede voornemen kwam niets terecht.²⁶

Daarom trok Loogman zelf de stoute schoenen aan om een maandblad in het Swahili op te richten. Hij maakte zijn voornemen bekend op het jaarlijks kapittel van het vicariaat in Nairobi in augustus 1925 waarin de meeste priesters van het kerkelijke gebied bijeen waren tezamen met de bisschop om de katholieke belangen te bespreken. Het voorstel werd niet met applaus ontvangen en stuitte op grote weerstand. 'Redenen waren er genoeg ten gunste, edoch, het was te nieuw, het was te gewaagd en wat vooringenomenheid al verder inspireerde. Maar de voorstander gaf zich niet gewonnen, oreerde bijna een uur lang, tot ten slotte de groote bom kwam: er was geen geld. Maar ook dit zware geschut

werd afgeketst met de pafslaande repliek: ik heb geen geld nodig, ik zal het wel zonder geld doen.'²⁷ Het officiële besluit van de vergadering werd in minder levendige maar meer verhullende bewoordingen weergegeven. 'De noodzaak van een katholiek blad in Swahili wordt in principe aanvaard. Pater Loogman wordt opgedragen deze kwestie te bestuderen en te zien met de bisschoppen van de vicariaten van Bagamoyo en Kilimanjaro of de een of de ander de intentie zou hebben om een dergelijk blad op te richten. Zo niet, dan zal pater Loogman dit werk beginnen met behulp van de confraters van het vicariaat (...). Als na de studie de kosten die dit werk noodzakelijkerwijs met zich meebrengt redelijk blijken te zijn, zal de procureur de fondsen ter beschikking stellen voor het eerste nummer van het blad.'²⁸ Naar alle waarschijnlijkheid werden de kosten te hoog bevonden of was het van begin af aan een papieren belofte geweest, hoe het ook zij, Loogman kreeg geen geld om het blad op te starten. 'Er werd begonnen zonder geld.'²⁹ Het eerste nummer werd bekostigd door de advertenties die hij had geacquireerd en verscheen op 1 november 1925 met een oplage van 500 exemplaren.

²⁶ S. Hertlein, *Wege christlicher Verkündigung. Eine pastoralgeschichtliche Untersuchung aus dem Bereich der katholischen Kirche Tansanias*, I, Münsterschwarzach 1976, 221-222; II-1, Münsterschwarzach 1983, 135; *Missionary Annals* 7 (1925) 103.

²⁷ Loogman, 'De Katholieke Pers in Afrika,' 103.

²⁸ Annual Chapter Book 1911-1936, St. Austin's 29.8.1925, Archief CSSp Nairobi.

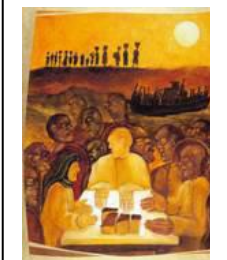
²⁹ Loogman, 'De Katholieke Pers in Afrika,' 103.

Geen andere weg valt er
te bewandelen,
dan die van de solidariteit.
De handen in elkaar slaan,
kleinen en groten,
machtigen en zwakken.

Geen ander pad is er
samen te effenen,
dan dat van de hoop.
Vechten tegen de ontmoediging
en wegen gaan met velen.

Geen betere energie is er,
dan die van het vertrouwen.
Woorden en daden vinden
die mensen bij elkaar brengen,
over alle grenzen heen.

Geen krachtiger daden zijn er,
dan die van de liefde.
Getuigen van Gods droom worden
en bouwen aan zijn Rijk.
In onze chaotische wereld
waar mensen
hard tegen hard
elkaar kleineren,
minachten en uitschakelen,
klinkt er nog altijd die stem,
die goddelijke roep van het begin,
dat Woord dat uitspreekt
wie wij eigenlijk zijn.
We zullen het geweten hebben.

Midden de duisternis en de woestenij
klinkt dat woord,
dat ons tot de orde roept:
'Licht moet er zijn!
En de duisternis zal het niet ongedaan maken.'

Licht en leven in mensen
die het opnemen voor elkaar,
die droeve feiten onder ogen zien
maar hun vanzelfsprekendheid doorbreken.
Mensen met de frisheid van het begin,
met het kind in hen,
alsof ze nog maar pas geboren zijn.

'Dat Licht schijnt in de duisternis
en de duisternis kon het niet aan...
En dat Woord is vlees en bloed geworden
en het heeft onder ons zijn tent opgeslagen.'

**B
A
R
M
H
A
R
T
I
G
H
E**

Op weg naar het Provinciaal Kapittel

Algemeen Kapittel in Bagamoyo 2012

Van 30 april tot en met 4 mei komen wij Spiritijnen in Steyl bijeen voor het provinciaal kapittel. Het woord 'kapittel' klinkt ons vertrouwd in de oren, maar of dat ook zo is voor mensen van buiten valt te betwijfelen. Het woord kapittel is ontleend aan het Latijnse woord capitulum. Het was in feite 'de dagelijkse bijeenkomst van geestelijken, waarbij een hoofdstuk (caput) uit de Heilige Schrift werd gelezen'. We kennen het

gezegde 'een stem in het kapittel hebben', wat zeggen wil 'gerechtigd zijn om je stem in de vergadering uit te brengen of het recht van inspraak hebben'. Iemand kapittelen is iemand de les lezen'.

Iedere orde en congregatie kent een kapittel-bijeenkomst met gekozen afgevaardigde leden. Zolang het kapittel bezig is is het de hoogste bestuursvorm op ieder niveau. In het kapittel wordt teruggekeken op wat er in de afgelopen periode goed ging, wat we zouden kunnen of moeten veranderen of bijstellen. Wat de ontwikkelingen zijn in kerk en samenleving en wat die betekenen voor onze missionaire inzet. Een kapittel is echter ook een gelegenheid om vooruit te kijken. We leven namelijk in een wereld die volop in verandering is, ook binnen de congregatie wereldwijd en onze Nederlandse Provincie. Zo is de niet westerse wereld zichtbaar aanwezig binnen onze gelederen.

Voor dit kapittel heeft het provinciaal bestuur, zoals gewoonlijk, een lijvig rapport geschreven, waarin het verslag doet van wat er in deze bestuursperiode gedaan en gerealiseerd is in onze provincie. Dit rapport is naar alle medebroeders gestuurd. Het is aan hen om de uitvoering van de besluiten en aanbevelingen van het vorige kapittel en de werkzaamheden van het provinciaal bestuur te evalueren en te beoordelen. Op het kapittel zullen al hun op- en aanmerkingen tijdens de bespreking van het rapport meegenomen worden.

Maar een kapittelbijeenkomst is meer dan dat. Het wil ook een bezinning zijn op het spirituele en materiële erfgoed van de Congregatie. We zullen ons in dit kapittel bezinnen op het derde thema van het animatieprogramma van het Algemeen bestuur: 'Het spiritijns gemeenschapsleven'. Het gemeenschapsleven is volgens onze leefregel een essentieel element van onze spiritijnse roeping (SRL 28). Het is niet zomaar een regel van praktische aard, maar een wezenlijke inspiratiebron om onze missie te kunnen volbrengen. 'Broederlijkheid is het eerste en meest geloofwaardige evangelie dat we kunnen verkondigen' (Jaar van het religieuze leven).

Van belang is zeer zeker de bewustwording van het steeds groter wordende internationale en interculturele karakter van onze Congregatie, Provincie en gemeenschappen. Frans Timmermans zal het kapittel openen met een bezinnend moment over ons 'leven in een spiritijnse gemeenschap'.

In onze provincie hebben we de gewoonte om iedere drie jaar een Provinciaal Kapittel te houden. De deelnemers zijn gekozen afgevaardigden van de gemeenschappen en van de alleenwonende medebroeders. De leden van het provinciaal bestuur en van de provinciale raad zijn rechtens lid van het kapittel. Vanuit het Algemeen Bestuur zal de 1ste assistent Bede Ukwuije aanwezig zijn. Ook Emeka Ndzeadibe, provinciaal van de Provincie Europa, is als onze naaste buurtprovincie uitgenodigd en Zuster Martina Janssen als overste van de Missiezusters van de H. Geest.

Op de agenda staan een aantal onderwerpen, onder andere: de toekomst van Missie in Nederland, de gemeenschappen, de organisatie van de Provincie (secretariaten, economaat, archief, propaganda etc.) de inzet van lekenmedewerkers, werkgroepen, Gerechtigheid - Vrede en Heelheid van de Schepping, ontwikkelingen in de zorg, financiën en huizen, medestanders en vrienden en niet te vergeten de keuze van een nieuw provinciaal bestuur. Tot slot, laten we het welslagen van het kapittel en het welzijn van de Nederlandse Provincie meenemen in ons gebed. Want wil een kapittel echt iets voorstellen, dan is het van belang dat de uitwisselingen en reflecties uitstijgen boven het niveau van alleen maar mooie ideeën en plannen. Ze moeten zichtbaar worden in ons concrete leven en in onze inzet.

Martin van Moorsel

Pater Jules Davy Malonga

In de vroege ochtend van 12 maart kwam pater Jules Davy Malonga met de bus van Parijs naar Eindhoven. Jules komt uit Congo-Brazzaville en is, vóór zijn benoeming voor de Nederlandse Provincie, reeds als missionaris werkzaam geweest in Frans-Guyana. In afwachting van een Frans paspoort is hij voor enige maanden in Nederland in de gemeenschap van Gennep om al te beginnen met de studie van de Nederlandse taal.

Overledenen

- 9 maart In Druten overleed in de leeftijd van 90 jaar de heer Joop Bekkers, oud-collega.
- 19 maart In Gemert overleed in zijn 90-ste levensjaar de heer Harrie Vereijken, een goede bekende en buur van de Spiritijnen op het kasteel.
- 27 maart In Aalten overleed in de leeftijd van 89 jaar mevrouw Catheria (Ine) Kock- de Regt, moeder van medestander Zeger Jan Kock.
- 31 maart In het ziekenhuis van Helmond overleed in de leeftijd van 88 jaar pater Gerard Hogema, broer van † pater Joop Hogema.

Jarigen in april

12 Jules Davy Malonga 15 Wim Dewez 22 Rut Rutten
29 Callistus Offor

Presentatie van het boek: *'Een missionair leven in documenten'*

Nijmegen 2017

Allereerst wil ik prof. Frans Wijsen bedanken voor de bezorging van de publicatie van mijn boek door het Nijmeegs Instituut voor Missiewetenschappen en het organiseren van de presentatie ervan. Toen hij het manuscript had gelezen bood hij spontaan aan het door het NIM uit te laten geven. Het boek ziet er prachtig, zeer verzorgd en professioneel uit, mede dankzij het redactiewerk van de secretaresse van het NIM, mevr. Miep Beuving.

Daarnaast wil ik ook dankzeggen aan de heer Hans Krabbendam directeur van het Katholiek Documentatie Centrum voor het beschikbaar stellen van de lokatie voor deze presentatie. Bovendien heb ik goede herinneringen

aan de vroegere directeuren van het KDC Jan Roes en Lodewijk Winkeler, met wie ik altijd professionele en vriendschappelijke relaties heb onderhouden.

Verder gaat mijn dank uit naar Gian Ackermans en Vefie Poels, ook goede bekenden van mij, die hun licht hebben laten schijnen over het boek vanuit hun professionele achtergrond en expertise. Gian heeft gesproken over: De vorming van Afrikaanse theologen. Hij vergeleek de opleiding van Afrikaanse theologen zoals dat gebeurde in theologische instituten in Tanzania en Kenia waar ik bij betrokken was met die welke hier op de theologische faculteit van de de Radboud Universiteit gegeven werd. Hij wees erop dat het een leerproces was voor de docenten die nogal eens in de fout gingen. Ik ben blij dat ik mijn steentje heb mogen bijdragen aan deze vorming van Afrikaanse priesters, vroeger en nu. Het onderwerp waarover Vefie reflecteerde was: Interviews als documenten van een missionair leven. Zoals ze in haar uiteenzetting al gezegd heeft is mijn boek hier een voorbeeld van, daar het interview met de KomMissie Memoires het hoofdbestanddeel van het boek uitmaakt. Ik zou wensen dat veel meer missionarissen van deze methode gebruik zouden maken om hun levensherinneringen op te schrijven. Ook voor onderzoekers ligt hier een veld open. De interviews die hier op het KDC opgeslagen liggen zouden een goede basis kunnen vormen voor een biografie van een missionaris.

Biografieën of levensverhalen zijn op het ogenblik heel erg in. De boekhandels kunnen ze bijna niet aangesleept krijgen. Maar er is ook grote behoefte om je eigen levensherinneringen op schrift vast te leggen. Heel veel bekende en minder bekende personen zetten zich daarom na een arbeidzaam leven achter hun bureau en beginnen hun levensverhaal op te schrijven. Her en der in den lande worden aparte cursussen gegeven om familieverhalen en biografieën te schrijven. De toeloop van cursisten is zeer groot. Ook het KDC kan hierover meepraten. Het heeft inmiddels meer dan 40 titels doen verschijnen in de MemoReeks die tot doel heeft levensherinneringen van gewone en ongewone katholieken vast te leggen en voor toekomstige generaties toegankelijk te maken.

Wat zijn de beweegredenen nu om een levensverhaal op schrift vast te leggen. Tatiana Heimans, docent bij de Schrijversacademie in Leiden zegt hierover: 'Er is een sterke behoefte om terug te blikken in een tijd dat we maar doorgaan en doorgaan. De wil om een levensverhaal te schrijven komt voort uit een tegenbeweging: even afstand nemen, overzicht krijgen, waar liggen mijn wortels? (...) Het grotere verband willen zien. Dat geeft uiteindelijk

ook inzicht in hun eigen leven.³⁰ Cultuurfilosoof Frans Kennepohl verklaart de trend uit het feit dat we in een tijd van romantiek verkeren. Dat uit zich in een grote behoefte aan authenticiteit en oorspronkelijkheid. Een levensverhaal schrijven behoort daar ook bij. 'De romantische mens,' zo zegt hij, 'is nu eenmaal per definitie geïnteresseerd in de ontwikkeling van het individu. Ik denk dat het opschrijven van je levensverhaal je identiteit versterkt. Het is iets ritualistisch. Iets nalaten, nu God niet meer bestaat.'³¹

Kan ik mijzelf terugvinden als missionaris in deze motieven om een levensverhaal op schrift vast te leggen? Eigenlijk niet. Ik voelde een sterke aandrang om terug te blikken op mijn missionair leven, niet zozeer omdat we in een ratrace zitten waarin we maar doorgaan en doorgaan, maar omdat we ons bevinden op het eindpunt van een missionair tijdperk in Nederland waarin ikzelf een vertegenwoordiger ben van de laatste missionarissen uit een vroeger zeer missie-minded land en van de congregatie van de H. Geest die uitgezonden zijn om de blijde boodschap te verkondigen in de derde wereld. Met dit boek wil ik getuigen van de missionaire identiteit die verloren dreigt te raken in ons land. Bovendien wil ik met dit boek het statement maken dat God nog wel bestaat, misschien niet meer in Nederland volgens sommigen, maar des te meer in de vroegere missiegebieden. De nieuwe missionarissen uit die landen die nu in Nederland werken getuigen daarvan en helpen ons het geloof in God te bewaren en terug te vinden. Zo wil ik ertoe bijdragen dat het missionaire geluid in de Nederlandse kerkprovincie niet verstomt.

Het boek dat nu voorligt is geen conventioneel verhaal van levensherinneringen, maar is wel sterk autobiografisch georiënteerd. Het bestaat niet uit levensherinneringen die na een arbeidzaam leven opgetekend zijn, waarbij een persoon een terugblik geeft op het verleden met een verworven levensvisie die na veel worsteling is ontstaan en zo vaak onbewust corrigerend optreedt in zijn verleden door te verdoezelen. Het komt ook vaak voor dat iemand bewust het verhaal van zijn levensgeschiedenis zo opstelt dat de meer pijnlijke episodes verzwegen worden. Dit geschrift daarentegen bestaat uit onofficiële, persoonlijke, geschreven en orale documenten die niet bedoeld waren voor publicatie, maar daarom des te beter het voortschrijden van een geleefde werkelijkheid weergeven die in de chronologische rangschikking van de documenten op de voet te volgen is. Het zijn documenten die persoonlijke verhalen vertellen uit het geleefde missionaire leven. Het zijn met andere woorden uit het missionaire leven gegrepen egodocumenten die tezamen een autobiografisch geheel vormen. Ze zijn zodoende een aanvulling op de officiële missionaire geschiedschrijving en documentatie. Ze laten de achterkant hiervan zien.

De missionaire ervaringen die opgetekend liggen in deze persoonlijke documenten zijn ingebed in de bredere kerkelijke en wereldlijke context van het laatste kwart van de vorige eeuw tot en met 2014. Ze presenteren het leven van een missionaris zoals ik het werkelijk van van week tot week, van maand tot maand, van jaar tot jaar beleefd heb. Voor sommigen zijn ze misschien saai, voor anderen die in Afrika missionair werk gedaan hebben, waarschijnlijk boeiend en interessant. Spectaculair als zodanig zijn ze niet te noemen. Dat neemt niet weg dat ze een goed tijdsbeeld geven van een vrij normaal missionair leven met al zijn ups en downs in de hierboven aangeduide tijdspanne.

Aan de methode die ik gebruikt heb om mijn levensverhaal als missionaris te vertellen zitten voor- en nadelen. Een groot nadeel is dat gebeurtenissen en situaties die al in de brieven aangesneden en besproken worden, weer terugkomen in het autobiografisch interview. Daarom zijn er veel doublures. Maar anderszins verheldert juist het interview die gebeurtenissen en situaties die in de brieven vaak niet altijd even duidelijk uit de verf komen.

³⁰ *Trouw*, De Verdieping 9.1.18.

³¹ *Ibidem*.

Het is een aanvulling erop. Een ander nadeel is dat de consistentie van het boek te wensen overlaat. Vooral in de brieven komt dit tot uiting, omdat zij een weergave zijn van mijn beleefde werkelijkheid. Nu eens gaat het over dit, dan weer eens over dat. Bij de eerste kennismaking kan men dat als een nadeel beschouwen, maar het kan in een voordeel veranderen als men het tot zich door laat dringen dat deze ervaringen levensecht zijn en daarom een weerspiegeling zijn van het leven zoals ik dat leidde. Er is niets gladgestreken. Tot slot zou ik alle mensen die hier aanwezig zijn en de moeite hebben genomen om naar Nijmegen te komen om deze presentatie bij te wonen van harte willen danken. Velen van u hebben er een lange reis voor over gehad. Ik hoop dat u het de moeite waard vond om nog eens aan de hand van een missionair leven terug te kijken op het naderende einde van een missionair tijdperk in Nederland.

Albert de Jong CSSp

Adreswijzigingen

61 L.Verhaag

Familie-adres : J.Smits-Verhaag
Roggelseweg 38a
5988 BR Helden
Tel 06-81666827

69 H.Zandbelt

Loonsestraat 2
5356 PB Neerloon

Alle bewoners van 'De Hilhorst' behouden hun **oude adres** van de Voorhoevepark. De nieuwe adressen die in het vorige Spinet werden gepubliceerd moeten worden geannuleerd. Wij vragen u het juiste adres te gebruiken voor uw correspondentie.

DAGBOEK maart 2018

- 2 mrt In de universiteitsbibliotheek van de Radboud Universiteit te Nijmegen wordt vandaag het nieuwe boek van pater Albert de Jong "Een missionair leven in documenten" gepresenteerd. Er is veel belangstelling voor deze presentatie. Het boek, op creatieve wijze gepresenteerd, wordt zeer goed ontvangen. Zie blz. 11 van deze Spinet.
Albert, proficiat en wij zien al weer uit naar de verschijning van een volgend boek.
- 4 mrt In Rotterdam organiseren de mensen van de Internationale Gemeenschap bij gelegenheid van de 50-ste verjaardag van pater Chima Anyaeze een gezellig feest, waarbij ook nogal wat spiritijnen aanwezig zijn.
- 5 mrt Terwijl in Gennep de huisraad in vergadering bijeenkomt is er in Berg en Dal de jaarlijkse bezinningsdag van het provinciaal bestuur en de medebroeders van de missionaire gemeenschappen. Het thema, voorbereid door het team uit Rotterdam, is vooral toegespitst op ons spiritijns charisma. De uitwisseling van ideeën daarover leidt tot een levendige discussie.
- 6 mrt De heer Jos van den Bosch, diaken in Gemert, is in Gennep op bezoek om samen met onze medebroeders, die hem de helpende hand bieden bij zijn pastoraal werk, het rooster van de vieringen tijdens de maanden april en mei rond te krijgen. Na een intensief potje puzzelen ligt er weer een mooi werkbaar schema klaar.

Een vertegenwoordiger van de woningcorporatie Destion stelt samen met Gerrit van de Heuvel en enkele medebroeders een lijst op van het uit te voeren onderhoud aan Libermannhof en Spiritijnenhof en deze commissie bepaalt tevens wie voor de afzonderlijke onderdelen verantwoordelijk is.

7 mrt In het begin van de middag staat er voor de bewoners van Spiritijnenhof en Hilhorst een bijzonder belangrijke formaliteit geprogrammeerd: ieder van hen tekent ten overstaan van een vertegenwoordiger van de woningcorporatie Destion officieel de huurovereenkomst van zijn appartement. Aan de mensen die daar mogelijk toch een beetje een bittere smaak in de mond aan overhouden, komt Destion tegemoet met een royale bokaal pepermuntjes.

Omringd door zijn familie en enthousiast toegezongen door zijn medebroeders viert Koos van der Pauw vandaag zijn 90-ste verjaardag. Qu'il vive à jamais, en santé et en paix. Ce sont nos souhaits !

8 mrt In het klooster van de kruisheren in St. Agatha vergaderen vandaag de leden van OPR (Overleg Priester Religieuzen). De 18 aanwezige provinciaals krijgen na de lunch een gedegen uitleg over de organisatie van de hier ondergebrachte kloosterarchieven, welke gevolgd wordt door een rondleiding.

12 mrt Vanmorgen om 4 uur komt pater Jules-Davy Malonga per bus vanuit Parijs in Eindhoven aan. Marcel Uzoigwe vangt hem hier op en brengt hem vervolgens door naar Gennep. Wij wensen Jules hierbij veel succes toe.

Om 10 uur wordt in de gemeenschap van Gennep het rapport van het provinciaal bestuur ter voorbereiding op het aanstaande provinciaal kapittel in mei, in kleine groepjes besproken.

In de namiddag brengt Koos Gordijn een bezoek aan onze medebroeders in Heerenveen.

In de soos wacht ons tijdens de koffiepauze een aangename verrassing. Theo Naus, die onlangs jarig is geweest, trakteert ieder van ons op een stuk authentieke Limburgse vlaai. Theo merci en ad multos annos !

13 mrt In de namiddag buigt een "kleine commissie", bestaande uit Theo Naus, Carel Verdonschot, Nelly Hermans en Martin van Moorsel, zich over de vraag: En hoe nu verder met onze propaganda? Ineke Eisenburger en zr. Marie-Therese Versteegen gaan na vele jaren van toegewijde inzet met de werkzaamheden van de propaganda stoppen. Na de voorbereidende werkzaamheden voor het kalendertje van 2019 beëindigd te hebben, trekken zij zich terug uit de organisatie van de propaganda-activiteiten. Wij zijn hen heel veel dank verschuldigd voor het enorme werk, dat zij gedurende zo vele jaren (Ineke 50 jaar !) verzet hebben. De "kleine commissie" hoopt tijdens het kapittel een nieuwe opzet te kunnen presenteren. De vier leden gaan er nu nog vanuit dat de drie acties zullen blijven voortbestaan en dat de activiteiten van de propaganda in de toekomst vanuit het secretariaat in Gennep georganiseerd zullen kunnen worden. De technische aspecten van deze optie worden nog bestudeerd.

14 mrt Onze nieuwe Afrikaanse medebroeders zijn fervente bezoekers van "het taalcafé", dat iedere tweede woensdag van de maand in de gemeentelijke bibliotheek van Gennep georganiseerd wordt. Ze komen er in contact met een andere categorie van mensen dan hun eigen medebroeders en ze leren er op een originele manier Nederlands spreken. We bevelen hen dan ook van harte aan om op deze weg door te gaan.

15 mrt In Gennep moet het jaar 2019 "het jaar van ontmoeting" worden. Om een antwoord te vinden op de vraag "hoe hieraan vorm te geven?", is er een kleine commissie in het leven geroepen. Deze commissie houdt vanavond haar eerste bijeenkomst, waarbij

alle geïnteresseerde Gennepenaren zijn uitgenodigd. Het wordt een drukbezochte vergadering waarbij ook Pieter Pubben en Kees Bruin aanwezig zijn.

Voor de gemeenschap van Gennep begint er vandaag een nieuw tijdperk: vanaf heden gaan wij "huurlinnen" gebruiken: lakens, slopen, badhanddoeken, fonteindoeken, droogdoeken, sopdoeken, washandjes, dekbedhoezen..., het wordt allemaal geleverd door de firma Synergy Health, die zich bovendien ook nog bereid verklaard heeft deze producten regelmatig te reinigen. Hoe eenvoudig kan het leven zijn !

17 mrt Gewoontegetrouw hebben er ook dit jaar weer enkele medebroeders uit Gennep deelgenomen aan de "Stille Omgang" in Amsterdam. Vanwege het koude weer ligt het aantal deelnemers (circa 3000) dit jaar wat lager dan voorgaande jaren. Vanuit onze gemeenschap in Gennep hebben deelgenomen: Pieter Vaars, Johan Berndsens, Theo ten Brink en onze drie Afrikaanse medebroeders Clement, Urbanus en Jules-Davy.

Er staat vandaag een feestelijk versierde tafel in de refter bestemd voor Walter Damen en zijn familie: Walter wordt vandaag 90 jaar en dat verdient een speciale vermelding in dit blad. Hij wordt natuurlijk enthousiast toegezongen wat hem zichtbaar ontroert. Hij gaat nu, kalmpjesaan maar gedecideerd op weg naar de honderd. Walter, goede reis !

20 mrt Jarenlang heeft Mw. Herthy Slaats de voortuin van Libermannhof en Spiritijnenhof verzorgd. Sinds Libermannhof en Spiritijnenhof van eigenaar zijn veranderd en dus niet meer aan de Congregatie toebehoren, is ook het onderhoud van tuin en park overgegaan naar de nieuwe eigenaar. De gemeenschap van Gennep neemt vandaag dan ook tijdens een gezellig en informeel samenzijn afscheid van Mw. Slaats. Natuurlijk worden er woorden van dankbaarheid gesproken, vergezeld van een passend cadeau, voor zoveel jaren trouwe inzet.

21 mrt In Knechtsteden komt vandaag de provinciale raad bijeen van de PE (Provincie Europa). Theo Naus kan hierbij niet aanwezig zijn vanwege een staaroperatie. Aangezien de PE als provincie geen aparte status meer heeft binnen de UCE (Europese Unie van Circonscriptions), is dit voor Martin van Moorsel de laatste bijeenkomst van de PE waaraan hij deelneemt. Theo Naus zal zijn taak als econoom van de PE beëindigen tijdens de Uitgebreide Provinciale Raad van de PE in november van dit jaar.

Wij zijn vandaag allemaal gaan stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen en hebben in Gennep het CDA aan een klinkende overwinning geholpen. De uitslag van het raadgevend referendum over de sleepwet is nog niet bekend, maar daar zullen weinig vissers van wakker liggen.

22 mrt In Gennep is vanmorgen de voltallige missionaire werkgroep bijeen. Na het gebruikelijke informatierondje vanuit de missionaire gemeenschappen wordt het artikel "De missionaire beweging in crisis" van Gerard Moorman besproken. Er volgt een levendig en boeiend gesprek en een goede uitwisseling van de standpunten van enerzijds de aanwezige oudere medebroeders en anderzijds van de medebroeders van onze missionaire gemeenschappen. Charles Eba'a Asse uit Heerenveen deelt ons nog mee dat hij door het bisdom gevraagd is om zitting te nemen in de priesteradvies van het bisdom Groningen-Leeuwarden. De leden van de werkgroep interpreteren deze uitnodiging als een positief signaal en wensen Charles veel succes met zijn werk binnen dit gremium.

Een select groepje bewoners van Spiritijnenhof vertrekt na de middag met het Gerardusbusje naar Goch (Duitsland), geboorteplaats van pater Arnold Janssen, stichter van de Sociëteit van het Goddelijk Woord (SVD). Het is een nogal koud en guur weertje vandaag maar dat weerhoudt de bejaarde spiritijnen er niet van om een

interessant stadswandelingetje te maken. De eerste halte waar we aanleggen is het geboortehuis van Arnold Janssen, waar wij hartelijk worden ontvangen door de dienstdoende gastvrouw. Wij bezichtigen verder o.a. nog restanten van de oude gerestaureerde stadsmuur, de oude grote stadspoort en, last but not least, de mooie heel typisch gebouwde (twee middenscheppen naast elkaar) grote Maria Magdalenakerk, wier geschiedenis teruggaat tot in de middeleeuwen. Na dit indrukwekkende kerkbezoek vluchten wij binnen in een café, om ons tegoed te doen aan een kop dampende warme koffie en aan een heerlijk groot stuk Gochse Kuche. Weer een heel stuk wijzer geworden en weer aardig op temperatuur gekomen vangen wij via Kleef, Ven-Zelderheide en Ottersum de terugweg naar Gennepe aan.

Vele ordes en congregaties in Nederland gaan de weg op van internationale interculturele gemeenschappen. Zij worden daarin veelal gestimuleerd door hun Algemeen Bestuur. Om zich goed op de komst van buitenlandse religieuzen te kunnen voorbereiden, komt menig provinciaal overste poolshoogte nemen bij ons provinciaal bestuur. Vanmiddag komt de provinciaal van de Karmelieten op bezoek in Gennepe om te horen wat onze ervaringen zijn rond de instroom van religieuzen uit het buitenland.

24 mrt Gedurende ons verblijf op het kasteel in Gemert hebben wij jarenlang als naaste burenhouders de familie Vereijken. Vanmiddag wordt in de parochiekerk van Gemert onder grote belangstelling afscheid genomen van één van hen, Harrie Vereijken. Voor ons gevoel verliezen ook wij vandaag een goede buur. Dat Harrie moge rusten in vrede.

Vanavond vóór het slapen gaan niet vergeten je wekker één uur vooruit te zetten!

25 mrt Palmzondag, het begin van de Goede Week. Op vele appartementen wordt het kruisbeeld aan de muur weer voorzien van een groen, fris palmtakje. Meerdere medebroeders trekken erop uit om in de buurtparochies assistentie te verlenen. De hierdoor opengevallen plaatsen in onze kloosterkapel doen op zo'n feestdag helaas wel afbreuk aan de sfeer in onze eigen liturgische vieringen.

30 mrt Een val in zijn badkamer op de vroege morgen van dinsdag is onze medebroeder Gerard Hogema fataal geworden. Na een dag thuis in bed met veel pijn is hij eerst overgebracht naar het zorghotel in Helmond, later naar het ziekenhuis. Vandaag ging zijn gezondheid zo snel achteruit dat hij vanavond door Martin van Moorsel is bediend, in bijzijn van vrienden uit Gemert. Zijn familie kwam later die avond hem nog opzoeken. Om drie uur in de nacht is hij ingeslapen. We verliezen in hem een hartelijke medebroeder.

31 mrt Op de drie laatste dagen van de maand vierten wij achtereenvolgens Witte Donderdag, Goede Vrijdag en Paaszaterdag, met de geëigende liturgie voor die dagen. Meerdere medebroeders trekken er deze dagen op uit om te assisteren in de buurkerken rondom Gennepe.

Koos van der Pauw heeft de laatste dagen van deze maand doorgebracht in het Maasziekenhuis van Boxmeer vanwege klachten aan de luchtwegen. Hij is intussen gelukkig weer terug op zijn appartement in Libermannhof.

Koos Gordijn is op Witte Donderdag in Boxmeer geopereerd voor staar aan zijn tweede oog. Ongeveer vier weken geleden heeft hij reeds een eerste staaroperatie ondergaan. Deze tweede keer treden er complicaties op en Koos wordt doorgestuurd naar het Radboudziekenhuis in Nijmegen, waar hij opnieuw een chirurgische ingreep ondergaat. Wij hopen en bidden dat het uiteindelijke eindresultaat van deze ingrepen straks bevredigend moge zijn. Met deze positieve verwachting in ons hart en de lentekriebels in onze buik nemen wij afscheid van de maand maart en stappen wij vol verwachting een nieuwe maand binnen.